

Gråt Baalbek, gråt

Av tannlege Johnny Grøthe

Tilfeldigheter førte meg til Baalbek i Libanon, det er jeg skjebnen takknemlig for.

Egentlig var det Palmyra i Syria som sto på programmet for utflukten fra Beirut i Libanon. Vi var tre-fire norske FN-offiserer som var på permisjon fra vår FN-tjeneste på Gazastripen, dette var i 1958 da forholdene i hele området var relativt fredelige.

Vi hadde dagen i forveien bestilt taxi som skulle kjøre oss fra Hotel Omar Khayyam i Beirut hvor vi hadde innlosjert oss, kjøre over Libanon-fjellene, krysse Bekaadalen med den strategisk viktige Litani-elven, videre over Anti-Libanon-fjellene til sletten mot Damaskus og derfra litt nordover til ruinbyen Palmyra. Den er en ruinby fra gresk-romersk og romersk tid. På mange måter kan en trekke sammenlikninger mellom Palmyra og Baalbek som begge har mektige og imponerende ruiner fra samme tidsepoke.

Det var litt kortere vei til Baalbek enn til Palmyra, men Baalbek ble målet

fordi samme dagen ble grensen mellom Libanon og Syria stengt grunnet en nettopp vedtatt plan om en type union mellom Syria, Jemen og Egypt. Derfor måtte planen om tur til Palmyra skrinnlegges, og Baalbek ble turmålet. Selv om vi hadde FN-uniformer med kjent FN-lyseblå beret og halstørkle og utstyrt med FN-pass ville vi ikke ha mulighet til å bli sluppet over grensen, uten offisielt FN-opdrag, bare en permisjonstur. Det skulle vise seg at Baalbek var et like godt valg som Palmyra.

TEMPELRUINER • Det Baalbek er kjent for, er de enorme romerske tempelruiner. Byen ble romersk koloni under keiser Augustus. Byen fikk murer og citadell, og noe er bevart for ettertiden. Tempelplassen i Jupitertemplet er 300 meter lang. Portalen er på syrisk vis flankert med to tårn og innenfor er en sekskantet forgård, omgitt av rikt dekorerte haller. Altergården har etter orientalsk vis omvekslende firkantete og halvrunde haller på alle fire sider samt to elegante vanncisterner på hver side for alterplassen i midten. En høy

trapp fører til slutt opp til templet som var en såkalt dekastylos med 10 søyler (kolonner) på respektive smalsider. Av disse står fortsatt seks søyler, omkring 20 meter høye.

Jupitertemplet inneholder noen av verdens største bearbejdede steiner, den største omkring 21 meter lang, fire meter høy og fem meter bred med en antatt vekt på omlag 1 500 tonn. Andre templer var Bacchustemplet og Venustemplet.

Theodosius I lot Jupitertemplet ødelegge og oppførte så en kirke på alterplassen. Allerede i 634 inntok araberne Baalbek, og de bygde om templet til en festning. Mongolene inntok og raserte Baalbek i 1260; også jordskjelv, særlig et i 1759 har bidratt til ødeleggelse og forfall.

REISEMÅL • Baalbeks ruiner ble fra 1600-tallet et yndet reisemål for europeisk overklasse. Noen av de besøkende laget tegninger og stikk som bidro til at kjennskapet til ruinbyen ble utbredt. Fram til jordskjelvet i 1759 sto fortsatt ni søyler igjen av Jupitertemplet, tre ble

ødelagt av jordskjelvet så i dag er det seks igjen.

I november 1898 besøkte den tyske keiser Wilhelm II Baalbek under sin store orientreise. Han ble så begeistret at han foreslo utgravninger av området. Etter at de da rådende tyrkiske myndigheter hadde gitt sitt samtykke, var planlegginger allerede i gang ved juletid samme året, og under tysk ledelse ble ruinene utgravd fra 1900 til 1905.

HVORFOR GRÅTE? • Min overskrift er skrevet som et uttrykk for at Baalbeks innbyggere og andre interesserte og alle besøkende må føle trang til å gråte over at de imponerende og fantastiske byggverk er gått tapt for ettertiden, dels ødelagt av naturkrefter, men også mye ødelagt av vandalisme fra mennesker. Og kunne tempelruinene gråte, hadde også de gjort det.

Baalbek er en by i Bekaadalen i Libanon, beliggende 1 170 moh og noe øst for Litanielven. Den er verdenskjent for sine monumentale tempelruiner fra Romerrikets tid, da Baalbek, da kalt Heliopolis, var et av de største helligdommer i hele riket. Foto: YAY Images